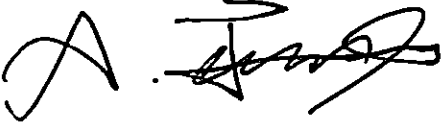
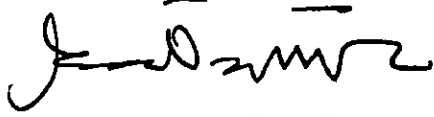

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ
T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 31/3/2023
Sayı : 264

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Katılım Finans Kanunu Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederiz.

 Ahmet Berat ÇONKAR İstanbul Milletvekili	 Cemal ÖZTÜRK Giresun Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	ADALET, SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
Esas Komisyon	PLAN VE BÜTÇE
Tarih: 3-4-2023	Esas No: 2/5022

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŐK. LIĐI
3 1 Mart 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
3 1 Mart 2023
No: 1193186

GENEL GEREKÇE

Katılım finans, katılım finans esaslarına göre faaliyet gösteren tüm sektörleri ve bu sektörler tarafından sunulan ürün, hizmet ve faaliyetleri kapsayan çatı bir kavramdır. Dolayısıyla, katılım finans sadece katılım esaslı bankacılık faaliyetlerini değil, katılım esaslı sermaye piyasaları, sigortacılık ve sosyal finans alanlarını da kapsamaktadır.

Bu Kanun Teklifi, a) katılım finans esaslarına uyum, b) bütüncül yaklaşım ve c) reel sektör odaklılık olmak üzere üç temel sacayağı üzerine oturan bir içeriğe ve genel yaklaşıma sahiptir.

a) Katılım Finans Esaslarına Uyum:

Faizsizlik, garar ve cehaletin olmaması, kumarın olmaması, risk ve sorumluluğa dayalı kazanç ve belirli alanlarda faaliyet göstermemek gibi esasları kapsayan katılım finans esasları, katılım finans sistemini konvansiyonel finans sisteminden ayıran temel özelliştir. Dolayısıyla, katılım finans sistemine ilişkin yapılacak yasal düzenlemelerin ilk ve en önemli konusu, katılım finans sisteminde yer alan tüm kuruluşların bu esaslara uyumunun sağlanmasıdır. Bu çerçevede, Kanun Teklifi içeriğinde katılım finans esaslarına uyumu zorunlu kılan maddeler yer almaktadır.

Katılım finans kapsamında yer alan kurum, kuruluş ve faaliyetlerin katılım finans esaslarına uyumunu sağlamak üzere Kanunda çeşitli yönetim mekanizmaları tanımlanmaktadır. Bunlardan en önemlisi de Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu (KFSK)'dur. Bu Kanunda yer alan KFSK yapısı, dünyadaki benzer yapılardan farklı ve Türkiye'ye özgü bir model ortaya koymaktadır. KFSK'nın meslek birliği ile ilişkili olarak ancak bir organı olmaksızın ondan bağımsız bir şekilde kurulması, kararlarının kamu alanı dışında alınmasına ve sivil bir karakter taşımasına yardımcı olacaktır. Öte yandan, KFSK üyelerinin seçiminin kanun düzeyinde belirlenmesi ve üyelerin farklı kamu kurumları ile meslek birliği tarafından önerilerek Cumhurbaşkanı tarafından atanması, sivil karakter taşıması amaçlanan KFSK'nın bağımsız bir şekilde kararlar almasını sağlamaktadır.

Bu Teklifinde, KFSK'yı tamamlayıcı şekilde danışma komiteleri ile uyum, iç kontrol ve iç denetim faaliyetleri gibi konularda etkin bir yönetim yapısının kurulması hedeflenmektedir. Ayrıca, katılım finans kuruluşlarının ve katılım finans faaliyetlerinin katılım finans esaslarına, standartlarına ve yetkili kurumlar tarafından yayımlanan kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecesinin belirlenmesi amacıyla Katılım Finans Derecelendirmesi hayata geçirilmektedir.

b) Bütüncül Yaklaşım:

Bu Kanun Teklifi, katılım finans sistemine ilişkin bütüncül bir bakış açısını yansıtmaktadır. Katılım finans kavramı, katılım finans esaslarına uygun olarak faaliyet gösteren katılım finans kurumları, katılım sermaye piyasaları, katılım sigortacılığı ve katılım sosyal finans gibi farklı sektörleri kapsamaktadır. Katılım finans sisteminde yer alan kuruluşların ortak adı olarak katılım finans kuruluşu tanımının bu Kanunda yer alması bütüncül yaklaşımın bir yansımasıdır.

Teklifte, bütüncül yaklaşımın en önemli ayaklarından bir tanesini Katılım Finans Kuruluşları Birliği'nin kurulması oluşturmaktadır. Mevcut durumda, katılım finans kurumları dışındaki katılım finans sektörlerinin kendi meslek birlikleri bulunmamaktadır. Katılım finansla

bütüncül bir bakış açısı çerçevesinde, tüm katılım finans sektörlerinin temsil edildiği bir meslek birliğinin kurulmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, Katılım Finans Kuruluşları Birliğine üye olmanın temel şartını da faaliyet alanı değil katılım finans esaslarına göre faaliyet göstermesi olacaktır.

c) Reel Sektör Odaklılık:

Mevcut durumda, başta katılım finans kurumları olmak üzere katılım finans sistemi aktörlerinin reel sektörün finansmanında aldıkları pay potansiyelinin çok altındadır. Öte yandan, katılım finans sistemi, risk-paylaşımı ve varlığa dayalılık gibi özellikleriyle reel sektörü doğrudan destekleyici bir yapı sunmaktadır. Bu çerçevede, Kanun, katılım finans sisteminin reel sektörü daha fazla desteklemesini sağlayacak çeşitli maddeler içermektedir.

Kanun Teklifi ile katılım finans kuruluşlarının mezkûr kanunlarda tanımlanan faaliyet konularının yanı sıra finansman işlemlerinde alım, satım, ortaklık ve/veya kiralama yöntemlerini de kullanmalarının önü açılmıştır. Ayrıca, katılım finans kuruluşlarının bizzat alan, satan, kiralayan ve/veya kiracı sıfatıyla taraf olarak yer alması ve bunun ilgili işlemler dolayısıyla tanzim edilen belgelerde açıkça gösterilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, finansmana konu taşınır ya da taşınmaz malın önce katılım finans kuruluşunun kendi mülkiyetine alınması suretiyle satış işlemini gerçekleştirilecektir. Söz konusu düzenleme ile katılım finans kuruluşlarının borç finansmanı sağlayan faizli bankacılık sektöründen gerçek anlamda ayrışmaları ve alım-satım işlemlerinin gerçek anlamda varlığa dayalı olarak ve mülkiyet değişimini esas alarak gerçekleştirilmesi imkânı doğmaktadır. Ayrıca, bu işlemlerde katılım finans kuruluşlarına ek bir maliyet ortaya çıkmaması da sağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Katılım Finans Kanunu Teklifi, farklı kanunlar altında kendine yer bulmaya çalışan katılım finansın, bütüncül, etkin ve sürdürülebilir bir biçimde gelişmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu Kanun, öncelikle katılım finans faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşların katılım finans esas ve standartlarına uyumunu temin etme gayesi taşımaktadır. Katılım finansın temel tanımlayıcı özellikleri katılım finans esasları ile belirlenmektedir. Dolayısıyla, katılım finans esasları ile katılım finansa ilişkin yasak ve kısıtlar belirlenerek katılım finans sisteminin sınırları çizilmektedir. Katılım finans esaslarının nasıl uygulanacağı ise standartlar ile belirlenmektedir. Bu Kanun ile katılım finans esas ve standartlarının belirlenmesi, dünya uygulamaları ile uyumlu biçimde, alanında uzman kişilerden müteşekkil Katılım Finans Standartları İhtisas Kuruluna tevdi edilmiştir. Böylece, katılım finans esaslarının belirlenmesi konusu ve ilgili tartışmalar ehil uzmanlara bırakılmıştır. Ayrıca, Kanunun ilgili maddelerinde katılım finans esas ve standartlarına uyumun temin edilmesi doğrultusunda yapısal süreçler öngörülmüş ve merkezi bir yönetim yapısı kurgulanmıştır.

Bu Kanun Teklifinin bir diğer amacı ise katılım finans sisteminden hizmet alanların hak ve menfaatlerini korumaktır. Hak, bu Kanun ile hukuk düzeni tarafından korunma altına alınan menfaat ve tanınan yetkidir. Katılım finans kuruluşlarının sektörel olarak tabi oldukları düzenlemelere ek olarak katılım finansın hem kurumsallaşması hem de uyum süreçlerinin daha iyi yürütülmesi amacının bir nevi kontrol noktası olan hak ve menfaat koruması bu sistemden hizmet alan tüm kesimleri kapsamaktadır.

MADDE 2- Bu Kanun, katılım finans sistemine ilişkin bütüncül bir bakış açısı ile hazırlanmıştır. Katılım finans kurumları yanında, katılım sermaye piyasaları ve katılım sigortacılığı gibi diğer sektörler de Kanunun kapsamında yer almaktadır. Katılım finans sistemine ilişkin bütüncül bakış açısının ve bu sistemin bir ekosistem olarak oluşturulması amacının bir yansıması olarak, Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği, Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu, sürekli ya da arızı olarak katılım finans hizmeti sunan diğer kurum ve kuruluşlar ile tüm bu ekosistemde yer alan kurum ve kuruluşlara katılım finans alanında danışmanlık, denetim ve derecelendirme hizmeti sunan kurum ve kuruluşlar da bu Kanun kapsamında yer almaktadır.

MADDE 3- Bu Kanunda öngörülen tüm yapı ve süreçlerin; sistemlerin anlaşılabilirliği ve anlam bütünlüğünün sağlanabilmesi amacıyla bazı kavramlar ve terimler tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra bazı kavramlara ve terimlere ilişkin kısaltmalar kullanılmıştır. Yapılan bu tanımlamalar hem Kanuna hem de katılım finans sistemine ilişkin belirli kavramların yeknesaklaştırılması amacı taşımaktadır. Katılım finans alanında küresel eğilimler dikkate alınarak Türkiye'ye özgü yeni uygulamalar ihdas edilmiş olup bu uygulamalara ilişkin tanımlamalar da bu maddeye dâhil edilmiştir.

MADDE 4- Bu Kanun, amaç ve kapsamı doğrultusunda katılım finans esaslarına uyuma ilişkin ilke ve uygulamaları belirleyen çerçeve bir kanundur. Madde metninde yer aldığı üzere, katılım finans kuruluşlarının faaliyet izni yönüyle tabi oldukları kanunlarda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla birinci fıkraya ilişkin faaliyetleri yapabileceği ifade edilmektedir. Katılım finans kuruluşlarının gayrimenkul, emtia, hizmet, varlıkların alım-satımı veya kiralanması; sermaye şirketi şeklinde veya proje bazında her türlü ortaklık işlemleri ve karz işlemi yapabilmesini katılım finans faaliyetleri başlıklı 4 üncü madde ihtiva etmektedir. Katılım finans kuruluşları, bu madde kapsamında yer alan işlemleri katılım finans esas ve standartları ile uyumlu olması şartını sağlamak suretiyle kendi nam ve hesaplarına yürütebilecektir.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına göre, katılım finans kuruluşlarının finansman faaliyetinde başvurdukları alım, satım, ortaklık ve/veya kiralama yöntemlerine ilişkin süreçlerde bizatihi alan, satan, ortak, kiralayan ve/veya kiracı sıfatıyla taraf olarak yer alması öngörülmektedir. Katılım finansın en önemli finansman ürünü alım-satımdan ibaret olan murabaha işlemidir. Mevcut uygulamada, katılım finans kuruluşları murabahayı gerçek anlamda alım-satım şeklinde gerçekleştirememektedir. Öte yandan, İslami Finansal Kuruluşlar için Muhasebe ve Denetim Kuruluşu (AAOIFI) gibi uluslararası

kuruluşlar, bu alanda uzman ilahiyatçılar ile Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu, gerçek alım satımdan oluşmayan uygulamanın faizli krediden farkının olmadığını ve düzeltilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Katılım finans kuruluşları, gerek resmi şekle bağlı sözleşmeler gerekse şekil serbestisi kapsamında icra ve ifa edilen sözleşmelerde taraf sıfatıyla yer alacak; işlemlerini bu doğrultuda tesis edecektir. Bu Kanunun ilerleyen maddelerinde yer aldığı üzere ilgili Kanunlarda bankalara yapılan atıflar katılım finans kuruluşlarına da yapılmış sayılmaktadır. Yani, alan, satan, ortak, kiralayan ve/veya kiracı sıfatını haiz katılım finans kurumları vergi ve harç yönüyle ek bir maliyete katlanmamakta, KDV ve harçlardan diğer tüm bankalar gibi istisna tutulmaktadır. Örneğin murabaha işleminde, bir mala ilişkin mülkiyet devri öncelikle satıcı ile katılım finans kuruluşu arasında; daha sonra ise katılım finans kuruluşu ile müşteri arasında gerçekleşecektir. Yapılacak ilk mülkiyet devrinde düzenlenmesi gereken belgeler katılım finans kuruluşu adına; ikinci mülkiyet devrinde ise müşteri adına düzenlenecektir. Bu Kanunun 4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan hüküm katılım finans kurumlarının katılım finans esas ve standartlarına uyum sağlayabilmeleri, katılım finansın özüne ve ruhuna uygun olarak faaliyet gösterebilmeleri doğrultusunda yasal bağlamda imkân sağlanmasına ilişkindir.

MADDE 5- Katılım finans sisteminde yer alan tüm paydaşların bu Kanun hükümlerine tabi olduğu 5 inci maddeye göre kendi ilgili kanunlarında yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla-Türkiye’de faaliyet gösteren katılım finans kuruluşları ile 4 üncü madde kapsamında icra ettikleri katılım finans hizmetleri ile sınırlı olmak üzere diğer finans kuruluşları bu Kanun kapsamında yer almaktadır. İşbu Kanun hükümleri tüm bu kurum ve kuruluşlar için bağlayıcı hükümler içermekte ve bilhassa katılım finans kapsamında temel, çatı ve müstakil bir hüviyet ihtiva etmektedir. Katılım finans, birçok bileşenin, birden fazla sektörün bir araya gelmesiyle oluşan geniş bir yelpazeye sahip bir yapı olduğundan, her bir alana ilişkin düzenleme yapılması suretiyle düzenleme ifa etmekten öte daha temel bir Kanun görüşünün hâkim olduğu bu Kanun diğer ilgili kanunlara ek bir Kanun olarak da değerlendirilebilir.

Katılım finans kuruluşu ibaresi bilhassa bu Kanunda yer aldığı üzere belirli yapıları ifade etmektedir. Bu yönüyle katılım finans kuruluşu isminin ya da bir başka suretle bu izlenimi doğuracak iş ve/veya işlemlerin; her türlü eylemin 5 inci maddenin 2 nci fıkrasında yer aldığı üzere teminat altına alınması en temelde bu Kanunun amaçları ile doğrudan ilişkilidir. Buna göre, hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi ya da her nev’i ortaklık veyahut temsiliyeti bulunan her türlü yapı katılım finans kuruluşu olmadığı halde buna benzer bir izlenim uyandıracak faaliyette bulunamaz.

MADDE 6- Şirket sözleşmesi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda (TTK) zikredildiği üzere “anonim şirketlerde esas sözleşmeyi, şahıs şirketleriyle limited şirketlerde şirket sözleşmesini ve kooperatifte ana sözleşmeyi” ifade etmektedir. Kanun Teklifinde yer alan ibare, kuruluşun şirket olması halinde TTK’da belirtilen ve şirket sözleşmesi başlığı altında yer alan tüm belgelerin bu kapsamda değerlendirileceği açıktır. Buna ek olarak Katılım Finans Kanunu katılım finans sistemine yönelik bütüncül bir bakış açısıyla oluşturulduğundan şirket statüsünde yer almayan ancak sistem içerisinde varlığı kabul edilen katılım esaslı sosyal finans kurum ve kuruluşları da bu kapsamda yer almaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrası birleşme, bölünme ve dönüşüm işlemlerini kapsamakta olup mezkûr işlemlerin Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu tarafından bu işlemlere yönelik olarak yayımlanan standartların göz önünde bulundurulması suretiyle yetkili kurumlar tarafından gerçekleştirilmesi hükmünü havidir. Katılım finans kuruluşları, finansal piyasalar içerisinde yer alan kuruluşlardan farklı olarak birtakım ilke, prensip, esas ve standartlara göre faaliyet gösterdiğinden mütevellit Kurulun görüşünün alınması önem arz etmektedir. Katılım finans sistemini olumsuz etkileme potansiyeli olan muhtemel vakıaların vuku bulmaması için yetkili kurumlara, Kurul Standartlarını göz önünde bulundurma yükümlülüğü tevdi edilmiş olup bu madde hükümleri gereği bu işlemler Kanunla koruma altına alınmıştır.

MADDE 7- Yönetim organı, TTK Madde 135’te tanımlandığı üzere “anonim şirketler ve kooperatiflerde yönetim kurulunu, limited şirketlerde müdürü veya müdürleri, şahıs şirketleriyle sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticiyi” ifade etmektedir. Katılım Finans Kanunu, katılım finans sistemine yönelik bütüncül bir bakış açısıyla oluşturulmuştur. Buna göre şirket statüsünde yer almayan ancak sistem içerisinde varlığı kabul edilen katılım esaslı sosyal finans kurum ve kuruluşlarının yönetim organları da bu hükme tabidir. Bu maddedeki gereksinim ve temel amaç asıl itibarıyla bu Kanunun 1 inci maddede zikredilen amacı doğrultusunda uygulanmasına ilişkin süreç ve/veya süreçlerin yürütülmesine ve sorumluluğuna ilişkin olup kurum ve/veya kuruluşların bu madde gereği yönetim organları yükümlendirilmiştir.

MADDE 8- Danışma komiteleri, katılım finans kuruluşları ya da sürekli veya arızı olarak katılım finans hizmeti sunan diğer kuruluşların bu Kanun kapsamındaki tüm faaliyetlerine ilişkin bir gerekliliğin tezahürüdür. Zira, bu faaliyetlerle ilgili gözetim, denetim, uyum ve sair birçok görevi üstlenmesi gereken yetkin ve bağımsız bir danışma komitesi ihtiyacı bulunmaktadır. Danışma komiteleri, katılım finans kuruluşlarının faaliyetlerinin fikhî kurallara uygunluğunu değerlendirmek üzere ilgili kuruluş bünyesinde teşekkül etmiş yapılar olarak ifade edilmektedir. Bu yönüyle taraflar için bir güvence mekanizması olarak değerlendirilmektedir. Danışma komitelerinin katılım finans kuruluşlarının faaliyetlerine ilişkin çeşitli fikhî kararlar alma yetkisine sahip olmaları sebebiyle, komite üyelerinin çoğunluğunun İslam hukuku alanında teorik ve uygulamaya dönük yetkinliğe sahip üyelerden oluşması bu maddenin 3 üncü fıkrası ile temin edilmektedir.

MADDE 9- Bu maddede katılım finans kuruluşları uhdesinde teşekkül ettirilmiş danışma komitelerine ek olarak uyum, iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerini yürütecek yapılar ve ilgili kuruluşların yükümlülüğü düzenlenmektedir. Buna göre, ilgili kurum veya kuruluşlar, tüm ticari faaliyetlerinde, operasyonlarında, iş ve işlemlerinde fikhî kural ve ilkelere uyumu sağlayabilecek yetkin bir uyum, iç kontrol ve iç denetim uygulaması hayata geçirecektir.

MADDE 10- Katılım Finans Kanunu kapsamında icra edilmesi planlanan bağımsız denetim uygulaması, bu Kanun kapsamında yer alan kuruluşların faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak yürütülmesi amacıyla tasarlanmıştır. Bağımsız denetime ilişkin bu alandaki usul ve yöntemler ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir. Bu Kanunla uygulamaya konacak bağımsız denetimin Türkiye’ye özgü ve katılım finans sistemini destekleyici bir yapıda oluşturulması hedeflenmektedir. Bağımsız denetim faaliyeti Kanun Teklifinde yer aldığı üzere Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilen, Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunun da uygun gördüğü bağımsız denetim kuruluşlarınca yerine getirilir. Yine metinde yer aldığı üzere bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler bu faaliyetleri dolayısıyla üçüncü kişilere verdikleri zararlardan sorumlu tutulmuştur. Bağımsız denetim kuruluşları, elde ettikleri bulguları Katılım Finans Standartları İhtisas Kuruluna raporlamakla yükümlendirilmiştir. Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu, kendisine raporlanan bu bulguları ve buna yönelik değerlendirmelerini ilgili yetkili kurumlara aktarır.

Bu Kanunda, katılım finans sistemine yönelik getirilen bir yenilik de Katılım Finans Derecelendirmesidir. Katılım finans kuruluşlarının katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülükleri sebebiyle, kredi derecelendirmesi yanında katılım finans derecelendirmesine tabi tutulmaları gerektiği değerlendirilmektedir. Katılım finans derecelendirmesi, katılım finans kuruluşlarının katılım esas ve standartları ile çeşitli yönetim ilkelerine uyum derecelerini objektif ölçütlere dayalı olarak ölçmektedir. Böylece, katılım finans kuruluşlarından hizmet alanların hak ve menfaatlerinin azami ölçüde korunmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Katılım finans derecelendirme faaliyeti Kanun Teklifinde yer aldığı üzere Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilen, Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunun da uygun gördüğü derecelendirme kuruluşlarınca yerine getirilir. Yine metinde yer aldığı üzere derecelendirme kuruluşları bu faaliyetleri dolayısıyla üçüncü kişilere verdikleri zararlardan sorumlu tutulmuştur.

MADDE 11- Bu madde, Kanun kapsamında yer alan tüm kurum ve/veya kuruluşların katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak sundukları ürün ve hizmetlerin işleyişi, sözleşme hükümleri ile tarafların hak ve yükümlülükleri hususunda müşterilerini ve kamuoyunu etkin biçimde bilgilendirme ve aydınlatma yükümlülüğüne ilişkindir. Taraflar, sözleşmenin görüşülme safhasından ifa edilmesine kadar tüm süreçlerde birbirlerinin çıkarını korumakla ve dürüstlük kuralına uygun şekilde hareket etmekle yükümlüdür. Yani taraflar sözleşmelere ilişkin tüm süreçlerde kendilerinden beklenen özeni göstermek suretiyle dürüstlük kuralını gözetir; buna ek olarak Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar müşterilerini ve kamuoyunu bu ilkeler doğrultusunda etkin biçimde bilgilendirir ve aydınlatır.

MADDE 12- Katılım finans kuruluşu, Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği, katılım finans sistemin tüm paydaşlarını kapsayan, bütüncül bir yaklaşımla teşekkül ettirilmiş bir meslek birliğidir.

Bu maddede, katılım finans sistemi içerisinde yer alan tüm kuruluşların kendi aralarında müşterek ihtiyaçlarının karşılanması; mesleki faaliyetlerin geliştirilmesi; katılım finans sisteminin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesinin sağlanması; katılım finans sistemi içerisinde mesleğini icra eden kişi ve/veya kişilerin birbirleriyle ve kamuoyuyla ilişkilerini güçlendirme; katılım finans sistemine ilişkin mesleki bağlamda ahlaki ve etik değerlerin korunmasının temini gayesiyle kurulması öngörülen Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği düzenlenmiştir. Birliğin idari ve mali özerkliği haiz bir yapıda kurgulanması yine bu maddede yer almaktadır.

MADDE 13- Bu madde ile ihdas edilen Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğine birtakım görev ve yetkiler tevdi edilmiştir. Birlik, mesleğin gelişimini sağlamak, meslek ilkelerini belirlemek suretiyle üyelerin mesleğin gerektirdiği vakar ve disiplin içerisinde katılım finans sisteminin ihtiyaç ve gerekliliklerine uygun olarak çalışmalarını sağlamak, meslek personelinin uyacakları mesleki ilke ve standartları belirlemek, gerektiği hallerde işbirliği yapmak suretiyle sistem içerisinde ortak projeler geliştirmek ve üyelerin ortak menfaatlerini gözetmek gibi amaçlar ile faaliyet gösterecektir. Bunun yanında bilhassa Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca çeşitli ihtilafların çözümünü temin etmek gayesiyle hakem heyeti oluşturma görevi verilmiştir. İfade etmek gerekir ki, mezkûr görev ihtiyarı tahkim uygulamasına ilişkindir. İşbu hüküm ile Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğinin paydaşı olan üye kurum ve/veya kuruluşlar ile tüketiciler arasında ortaya çıkan katılım finans alanına ilişkin herhangi bir uyuşmazlığın, alternatif bir çözüm yöntemi olarak, ihtiyarı usulde Birlik uhdesinde teşekkül ettirilecek hakem heyeti tarafından çözülebilmesine imkân sağlanmaktadır. Birlik, görev ve yetki alanı içerisinde vuku' bulan tüm iş ve işlemlere yönelik faaliyetlerini katılım finans sisteminin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve bu alana katkı sağlanması gibi yapıcı tutumlarla yerine getirecektir.

MADDE 14- Bu madde ile Birliğin organları ve diğer birimler düzenlenmektedir. Buna göre Birlik, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu ve Denetim Kurulu olmak üzere temelde dört organdan teşekkül etmektedir. Birliğin organları ile Birlik nezdinde oluşturulacak Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu gibi organ niteliğinde olmayan diğer birimlere ilişkin yapı ve süreçler yürürlüğe konacak Birlik Statüsünde gösterilir.

MADDE 15- Katılım finansın en önemli yönetim yapılarından bir tanesini merkezî danışma kurulları oluşturmaktadır. Ülkeler arasında görev, yetki ve yapıları farklılaşabilen merkezî danışma kurulları farklı isimlerle nitelendirilmektedir. Bu Maddede, Türkiye'ye özgü yapısı ile bir merkezî danışma kurulu olan Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu ihdas edilmiştir. Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu, Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği uhdesinde ancak diğer organlarından bağımsız bir statüde teşekkül ettirilmiştir. Kurulun; katılım finans kuruluşlarının faaliyet, ürün ve hizmetlerine yönelik farklı standart ve uygulamalar arasında yeknesaklık sağlanmasına katkıda bulunacağı; katılım finans kuruluşlarının katılım finans esas ve standartlarına uyumu güçlendirmek suretiyle risk yönetim mekanizmasına katkı sağlayacağı; katılım finans sisteminin tüm paydaşları arasındaki uyum ve entegrasyonu sağlayacağı ve katılım finansla bütüncül bir bakış açısı kazandıracağı;

kamuoyunda katılım finans sistemine ilişkin algıyı önemli ölçüde olumlu yönde etkileyeceği ve uluslararası yatırımcıların Türkiye'ye yatırımlarını artırmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu, yapısı ve Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği uhdesinde teşekkül ettirilmesi ile dünyadaki benzer yapılardan farklılık arz etmektedir. Bu yapı ile Türkiye'ye özgü bir model ortaya konulmaktadır. Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunun Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği ile ilişkili olarak ancak ondan bağımsız bir şekilde kurulması, fikhî kararların kamu alanı dışında alınması ve sivil bir karakter taşıması amaçlanmıştır.

MADDE 16- Bu madde ile, ihdas edilen Katılım Finans Standartları İhtisas Kuruluna birtakım görev ve yetkiler tevdi edilmiştir. Kurul, katılım finans esaslarını belirleme ve katılım finans standartlarını yayımlama başta olmak üzere birçok görev ve yetkiyi haiz yapıda kurgulanmıştır.

MADDE 17- Kurul, yedi üyeden teşekkül etmekte; üyeler, ilgili kurum ve/veya kuruluşların önerisi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Kurul üyelerinin, katılım finans alanında bu Kanunda verilen görev ve yetkileri ifa etmek üzere çalışması hedeflenmiştir. Kurul üyelerinin niteliklerine ilişkin 2 nci fıkra da yer alan şartlar emredici hukuk kuralı olup bu şartları taşımayanların Kurula ataması gerçekleştirilemeyecektir. Kurul üyelerinin en az beş tanesinin İslam hukuku alanında doktora derecesine ve alanında en az 10 yıllık mesleki deneyime sahip olması şartı, alanında bağlayıcı kararlar verecek bir kurulun yetkinliğinin garanti altına alınması açısından oldukça önemlidir. Kurul üyelerinin karar verme sürecinde hukuk, finansal teknolojiler, muhasebe ve bilgi teknolojileri gibi alanlardaki teknik uzmanlardan görüş ve katkı almasına yönelik bir kısıt bulunmamaktadır. Öte yandan, Kurulun alanında karar verici bir otorite olması dolayısıyla kurul üyelerinin büyük çoğunluğunun İslam hukuku alanında uzman olması, Kurulun kendisine verilen görev ve yetkileri en iyi şekilde yapabilmesi açısından elzem bulunmuştur.

Maddenin 3 üncü fıkrasında Kurulun çalışma esasları yer almakta olup Kurulun en az 5 üye ile toplanabileceği ve en az 4 üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alınabileceği hüküm altına alınmıştır. Maddenin 4 üncü fıkrasında Kurulun giderlerine ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu hükümlere göre Kurulun giderleri Birlik statüsünde belirlenecek ve mali yönden bağımsızlığı temin edilecektir. Buna ek olarak maddenin 5 inci fıkrasında Kurula bağımsızlık teminatı sağlanmış olup tüm iş ve işlemlerinde Birliğin diğer organlarından bağımsız bir şekilde hareket etmesi temin edilmiştir.

MADDE 18- Bu Madde ile Birlik organ seçimleri, çalışma esasları ve faaliyetlerine ilişkin işlemler ile statülerinin belirlenmesi, gelir ve giderleri ile üyelerine uygulayabilecekleri disiplin cezalarına ilişkin hükümler tesis edilmiş; ayrıca Birliğin üyelerine uygulayabileceği ceza miktarları belirlenmiştir. Buna ek olarak Birliğin mali kaynaklarını serbestçe tasarruf edebilmesine ilişkin hüküm ile katılım finans kuruluşlarının üye olma süreci hüküm altına alınmıştır.

MADDE 19- Dünyada, finansal grup olarak isimlendirilen yapılar küresel finansal sistem içinde önemli bir ağırlığa sahiptir. Finansal gruplar, ülkeler arasında farklı modellerde teşekkül etmiş olup, bankacılık, sigortacılık ve sermaye piyasaları gibi farklı finansal hizmet türlerini aynı çatı altında birleştirmiştir. Benzer şekilde, dünyada İslami finans kuruluşlarında da finansal grup kurma, holdingleşme veya birleşmelere yönelik genel bir eğilim gözlenmektedir.

Katılım Finans Kuruluşları (KFK) Grubu da katılım finans sistemi içerisinde faaliyet gösteren en az birisi katılım finans kurumu olmak üzere diğer katılım finans kuruluşlarının ve reel sektör kuruluşlarının bağlı ortak olarak yer aldığı bir finansal grup modeli olarak değerlendirilmektedir. KFK Grubu, işlerinden en az bir tanesi katılım finans kurumu olmak koşuluyla; (i) birden fazla katılım finans kuruluşunu bünyesinde barındırmak suretiyle bütüncül bir şekilde finansal hizmet gerçekleştiren, (ii) reel sektör kuruluşlarıyla risk paylaşımına dayalı ortaklık kurabilen, (iii) bu kuruluşların yönetim organlarında yer alabilen, (iv) doğrudan ya da dolaylı olarak mal ve hizmet ticareti yapma yetki ve işlevini haiz bir katılım finans kuruluşu yapısını ifade etmektedir.

KFK Grubunun, holding yapısı ile ana bir bilanço (konsolide) ile değerlendirilmesi ve reel sektör kuruluşlarıyla ortaklık kurabilmesi gibi nitelikleri dolayısıyla finansal hizmetlerde yeni açılımlar sağlayabileceği öngörülmektedir. KFK Grubu ile katılım finans sisteminin, reel sektörü etkin bir biçimde desteklemesi, risk paylaşımına dayalı ürün ve hizmet çeşitliliğinin artması ayrıca katılım finans sistemine ilişkin algı ve farkındalığın pozitif yönde gelişmesinin temin edileceği değerlendirilmektedir.

KFK Grubu, ana ortaklık ve çatı kuruluş statüsünde holding şirketi; bağlı ortaklık statüsünde ise finansal iştirakler ve finansal olmayan iştirakler olmak üzere üç ayaktan oluşan bir iş modelini ihtiva etmektedir. Kanun lafzında yer alan “aktif büyüklük yönüyle bağlı ortaklıklarının tümü veya çoğunluğu katılım finans kuruluşu olan” ibaresi KFK Grubunun aktif büyüklük yönünden asgari bağlamda çoğunluk payının katılım finans kuruluşlarına ait olması gerektiğini ifade etmektedir. İşbu hüküm teşebbüs, firma ya da şirket yönüyle nicel bir çoğunluktan öte ana ortaklık bünyesinde faaliyet gösteren tüm bağlı ortaklıkların aktif büyüklüğe göre değerlendirilmesine ilişkindir.

KFK Grubu, ülkemizdeki Finansal Holding Şirketi yapılarından farklılık arz etmektedir. Bu yönüyle üçüncü bir Finansal Grup Modeli oluşturmaktadır. İhdas edilecek bu yeni yapı, Avrupa Birliği düzenlemelerinde yer alan Karma Finansal Holding Şirketi ve Karma Faaliyetli Holding Şirketi ile benzerlik göstermektedir. KFK Grubu, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nda ve 7 Ağustos 2007 Tarihli Sigorta ve Reasürans İle Emeklilik Şirketlerinin Mali Bünyelerine İlişkin Yönetmelik’te yer alan Finansal Holding Şirketlerinden istisnadır. Buna göre, bir Finansal Grubun KFK Grubu olabilmesi için Katılım Finans Kanunu’nda ve bu Kanunun dayanak olacağı Yönetmelik ve sair düzenlemelerde yer alan şartları taşıması gerekmektedir. KFK Grubu’nun bağlı ortaklıkları münferit olarak, holding şirketinin tüzel kişiliği itibarıyla da belirli yönlerden denetlenecek bir yapı tesis edilmektedir. Katılım Finans Kanununda genel olarak düzenlenen KFK Grubunun detaylı olarak alt düzenlemelerde yer alması planlanmaktadır. Bunun amacı, mevcut sektörel kural ve düzenlemelere eklenecek hükümleri asgari düzeyde tutmak suretiyle KFK Grubunun, finansal piyasalardaki konumunu güçlendirene kadar esnek ve teşvik edici bir ortam tesis etmektir.

MADDE 20- Katılım Finans Kanunu, çerçeve Kanun olması hasebiyle hâlihazırda var olan işleyişlerin birçoğunu revize etmemekte; sisteme yeni yapılar kazandırmak suretiyle bu Kanunun amacının yerine getirilmesi için hükümler ihtiva etmektedir. Bu yönüyle ilgili kuruluşların tabi olduğu yetkili kurumlar önem arz etmektedir. Yani, katılım finans kuruluşları bu Kanunla öngörülen hükümlere tabi olmanın yanı sıra hâlihazırda tabi oldukları düzenlemeler ve yetkili kurumlar yönüyle iş ve işlemlerini sürdürecektir. Bu Madde ile yetkili kurumlar bünyesinde faaliyet gösteren katılım finansla ilişkin birimler zikredilmiş ve süreçlerin ilgili birimler eliyle yürütüleceği hüküm altına alınmış; yetkili kurumlar, Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu tarafından belirlenecek esas ve standartlara uyuma ilişkin alt düzenlemeleri yapmakla yükümlendirilmiştir.

MADDE 21- Bu Madde, Kanunun tümünde yer alan hükümlerin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlayacak birtakım yaptırımları içermektedir. Yaptırımlar, hukuk kurallarının uygulanmasını temin etmek amacıyla öngörülen hükümlerdir. Bu Kanunda yer alan hükümlerden kaynaklanan uyumsuzluk ve/veya hukuka aykırılık süreçleri yetkili kurumlar tarafından yürütülmekte ve bu Maddede yer aldığı üzere idari para cezası ve/veya ruhsat iptaline varan diğer birtakım idari yaptırımlardan oluşmaktadır.

MADDE 22- Bu madde katılım finans kuruluşu kapsamında değerlendirmeyen ancak bu Kanuna belirli maddeler uyarınca tabi olan kurum ve/veya kuruluşlara ilişkindir. Bu Kanun kapsamında, finansal sistem ve/veya katılım finans sistemi içerisinde yer alan hiçbir sektöre ilişkin imtiyaz tanınmamakta ya da uluslararası literatürde bilinen ismiyle pencere modeline imkânı sunulmamaktadır. Mevcut haliyle ilgili düzenlemeleri sebebiyle sürekli ve/veya arızı olarak katılım finans hizmeti sunan kuruluşların kapsamı genişletilmemektedir. Mevcut durumda sürekli ve/veya arızı olarak katılım finans hizmeti sunan kuruluşların haricinde bu Kanunun dayanak olacağı, imkân sağlayacağı ya da herhangi bir yönden kolaylık temin edeceği pencere imkânı kesinlikle bulunmamaktadır. Kanun Teklifinde geçen

“arızı” ifadesi kendi kanunlarında yer almak suretiyle ilgili kurum ve/veya kuruluşların faaliyet gösterebildikleri alanları ihtiva etmekte olup pencere modeliyle herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır.

MADDE 23- Bu Kanunda katılım finansa ilişkin yeni bir meslek birliği teşekkül ettirilmiştir. Bundan dolayı 5411 sayılı Bankacılık Kanununda yer alan Türkiye Katılım Bankaları Birliği kapatılmış ve ilgili kanun ve/veya kanunlarda Türkiye Katılım Bankaları Birliğine yapılan atıfların Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğine yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu Kanunun 18 inci maddesinde yer alan hüküm gereği katılım finans kuruluşlarının, ihdas edilen Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğine üye olması zorunluluk arz etmektedir. Bunun yanı sıra katılım finans kuruluşları ilgili sektörler bağlamında başka meslek birliklerine de üye olmak durumundadır. Bu maddenin 2 nci fıkrasında öngörülen istisna, katılım finans kuruluşlarının yalnızca Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğine üye olma zorunluluğunu, diğer meslek birliklerine ilişkin üyelik işlemlerinin de ihtiyari olarak yapılmasını ihtiva etmektedir.

5411 sayılı Bankacılık Kanununda yer alan katılım bankası tanımı bu Kanun ile katılım finans kurumu olarak değiştirilmiştir. Bu maddenin 3 üncü fıkrasında yer alan hüküm mevzuatta yer alan katılım bankası ibaresinin katılım finans kurumu olarak yeknesaklaştırılmasını içermektedir.

Damga Vergisi Kanunu ile Harçlar Kanununda yer alan bankalara ilişkin istisnalar katılım finans kuruluşlarını da kapsayıcı şekilde düzenlenmiştir. Bu Kanunun 4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında katılım finans kuruluşlarının alım, satım, ortaklık ve/veya kiralama yöntemleriyle sağladığı finansmanlara yönelik katılım finans kuruluşunun ilgili sözleşmelere bizzatli veya iştirakiyle taraf olmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu maddede ise mezkûr işlemlere ilişkin ek maliyetlerin oluşmaması amacıyla bilhassa resmi şekle bağlı sözleşmeler yönüyle değerlendirildiğinde ortaya çıkması muhtemel harç ve damga vergilerinin rekabet koşullarını olumsuz etkileme potansiyeli göz önünde bulundurulmak suretiyle istisna getirilmiştir. Hâlihazırda bankalar Harçlar Kanunu ve Damga Vergisi Kanunlarından istisna tutulmuş; katılım finans kuruluşları da bu istisna kapsamına dâhil edilmiştir.

MADDE 24- Katılım finans sisteminin büyümesinin önündeki önemli engellerden bir tanesi, alım, satım, kiralama ve ortaklık gibi uygulamalarda teori ile pratik arasında önemli farklılıkların bulunması ve bunun toplum nezdinde oluşturduğu olumsuz algıdır. Bu değişiklik, katılım finans kuruluşlarının finansman işlemlerinde alım, satım, ortaklık ve kiralama gibi yöntemlerle sağlanan finansmanların gerçek ve katılım finans esas ve standartlarına uygun şekilde yapılmasının temin edilmesini düzenleyen Katılım Finans Kanununun 4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında ortaya çıkması muhtemel ek vergi maliyetlerinin bertaraf edilmesine ilişkindir. Bu madde ile 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda yapılan değişiklik katılım finans kuruluşlarının Katılım Finans Kanununun 4 üncü Maddesi 3 üncü Fıkrasında yer alan işlemleri dolayısıyla vergi mükellefi müşterilerine yönelik bir KDV indirim imkânı da içermektedir. Böylece, vergi yönüyle, katılım finans kuruluşlarının ilgili işlemlere ilişkin faaliyetlerinde ortaya çıkabilecek dezavantajlar bertaraf edilmektedir.

5411 sayılı Bankacılık Kanununda katılım bankası isminin katılım finans kurumu olarak güncellenmesini içeren değişikliktir. Katılım finans kurumlarının finansal sistem içinde hak ettiği yere ulaşmasında en önemli kısıtlardan bir tanesi kamuoyu nezdinde, mevcut ismiyle, katılım bankalarının konvansiyonel bankalardan farkı olmadığına ilişkin genel algıdır. Benzer şekilde kâr payı ve faizin özünde aynı kavramlar olduğuna ilişkin de genel bir algı bulunmaktadır. Katılım finans kurumlarına ilişkin mevcut algının değişmesinde bu kuruluşların özünde borç finansmanı sağlamak olan bankacılıktan ayrıştığının net olarak toplumsal algıda yer edinmesi gerekmektedir. Katılım bankası isminin “katılım finans kurumu” olarak değiştirilmesinin toplumsal algı açısından katılım finans kurumlarının konvansiyonel bankalardan ayrışmasına önemli katkısının olacağı değerlendirilmektedir.

Bir finansal hizmet sağlayıcısının yurtdışı tanınırlığı ve uluslararası sistemde faaliyet göstermesine yönelik temel faktör, bu kuruluşun ülkedeki resmi düzenleyici ve denetleyici altındaki

konumu ile kendisine verilen lisansın kapsamı ve içeriğidir. İsim değişikliği, katılım finans kurumlarının 5411 Sayılı Bankacılık Kanunundan çıkmasına neden olmayacaktır. Dolayısıyla, katılım finans kurumlarının tabi olacakları mevzuat açısından bir değişiklik söz konusu değildir.

5411 sayılı Bankacılık Kanununda yer alan katılım bankası tanımı bu Kanun ile katılım finans kurumu olarak değiştirilmiştir. Bu fıkra ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda yer alan katılım bankası ibaresinin katılım finans kurumu olarak değiştirilmektedir.

5684 Sayılı Sigorta Kanununa Katılım Esaslı Sigortacılıkla ilgili temel nitelikli eklemeler yapılmış, Katılım Sigortacılığı Kanun düzeyinde hüküm ve güvence altına alınmıştır.

Katılım Finans Kanunu gereği BDDK yönetimindeki tüm finansal kuruluşlara katılım finans faaliyetinde bulunmaya izin ve imkân tanınırken finansman şirketleri faaliyetlerini düzenleyen ilgili müstakil Kanun gereği bu kapsam dışında kalmaktadır. Bu maddeye göre ise dileyen finansman şirketine tüm faaliyetlerini katılım esas ve standartlarına göre yürütüp katılım finans kuruluşu kapsamına girme imkânı tanınmıştır.

4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununa Katılım Esaslı Bireysel Emeklilik faaliyeti eklenmiş ve bu faaliyet Kanun düzeyinde hüküm ve güvence altına alınmıştır.

Tapu Kanununda yapılan değişiklik yabancı sermayeli Katılım Finans Kuruluşlarının finansman sağlamak amacıyla yaptığı iş ve işlemlerin tesis ve temin edilebilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Yabancı sermayeli şirketlerin taşınmaz edinimi ilgili mevzuatta birtakım şartlara bağlı kılınmıştır. Katılım finans kuruluşları bu değişiklikte birlikte ilgili faaliyetleri dolayısıyla mülk edineceği, akabinde satışını ve/veya sair işlemlerini gerçekleştireceği taşınmazlar özelinde istisna tutulmaktadır.

Kooperatif, Türk Ticaret Kanununda şirket türleri arasında yer alan bir yapıdır. Ancak diğer şirket türleri ile kıyaslandığında finansal piyasalarda yer edinme, faaliyet gösterme hususu oldukça zayıftır. Bu durumun başta şirket yapı ve yönetimine ilişkin olmak üzere birçok sebebi bulunmaktadır. Bu değişiklik ile kooperatiflerin bilhassa sigortacılık sektörü içerisinde faaliyet gösterebilmelerine imkân sağlanmaktadır.

Bu değişiklik ile finans alanında çok sayıda kooperatif yerine çok ortaklı ve güçlü yapıda kooperatiflerin özendirilmesi, kooperatif yönetim sisteminin etkinliğinin artırılması, genel kurul maliyetlerinin düşürülmesi ve kooperatifçilikle sağlanan tasarrufların üretken alanlara yönlendirilmesi amaçlanmaktadır. Madde değişiklikleri ile sigorta kooperatiflerinin kurulmasında önemli bir engel olan işlem maliyetlerinin azaltılması ve Avrupa örneklerinde olduğu gibi uygulanabilir bir genel kurul prosedürünün oluşturulması hedeflenmektedir.

5411 sayılı Bankacılık Kanununda yer alan katılım bankası tanımı bu Kanun ile katılım finans kurumu olarak değiştirilmiştir. Bu fıkra ile 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda yer alan özel finans kurumu ibaresi katılım finans kurumu olarak değiştirilmektedir. Bu değişiklikte birlikte Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının katılım finans esas ve standartlarına uygun yöntemlerle faaliyet göstermesine imkân tanınmış ve bu faaliyet Kanun düzeyinde hüküm ve güvence altına alınmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanun Teklifine dayalı olarak çıkarılacak düzenlemelere ilişkin süre ve Teklif kapsamına giren kuruluşların uyum düzenlemelerini yapmalarına ilişkin süre belirlenmektedir.

MADDE 25- Yürürlük maddesidir.

MADDE 26- Yürütme maddesidir.

KATILIM FİNANS KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; katılım finans sisteminin kurumsal bir yapıya kavuşturularak sürdürülebilir biçimde geliştirilmesini, finansal istikrara katkı sunulmasını, katılım finans faaliyetinde bulunan kuruluşların faaliyetlerinin ve sundukları hizmetlerin katılım finans esas ve standartlarına uyumunun temin edilmesini ve katılım finans sisteminden hizmet alanların hak ve menfaatlerinin korunmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği, katılım finans kuruluşları ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri, katılım finans hizmeti sunması hususunda tabi oldukları kanun veya bu Kanun ile yetki veya izin verilen kuruluşlar ile tüm bu kuruluşlara katılım finans alanında danışmanlık, denetim ve derecelendirme hizmeti sunan kurum ve kuruluşlar bu Kanun hükümlerine tabidir.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Kanunda geçen;

a) Ana Ortaklık: Kontrolünde yer alan ortaklıkların finansal tablolarını kendi nezdinde konsolide eden Katılım Finans Kuruluşları Grubunu,

b) Bağlı Ortaklık: Ana Ortaklığın kontrolü altında faaliyet gösteren ortaklıkları,

c) Birlik: Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğini,

ç) Başkan: Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu Başkanını,

d) Danışma Komitesi: Katılım finans faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartlarına uygunluğunu sağlamak üzere değerlendirmede bulunmak ve karar almak üzere katılım finans kuruluşu veya bir tüzel kişi nezdinde tesis edilmiş komiteyi,

e) Karz: Ödünç verenin, bir miktar parayı ya da tüketilebilen misli bir şeyi ödünç alana temlik etmeyi, ödünç alanın da aynı nitelik ve miktarda şeyi geri vermeyi üstlendiği sözleşmeyi,

f) Katılım Finans Derecelendirmesi: Katılım finans kuruluşlarının ve katılım finans faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartları ile yetkili kurumlar tarafından yayımlanan kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecesinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen derecelendirme hizmetini,

g) Katılım Finans Esasları: Katılım finans sisteminde yer alması uygun görülmeyen hususların belirlenmesi amacıyla, uygulama, kapsam ve çerçevesi Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu tarafından belirlenen ve bu Kanun kapsamında yer alan tarafların uymakla yükümlü oldukları esasları,

ğ) Katılım Finans Faaliyeti: Katılım finans hizmet ve yatırımlarını,

h) Katılım Finans Hizmeti: Müşteriler ile veya müşterilerin nam veya hesabına üçüncü taraflarla yapılan sözleşmeler çerçevesinde katılım finans esaslarına uygun olan her türlü ticari ve finansal ürün, işlem veya uygulamayı,

i) Katılım Finans Kuruluşu: 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu veya 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu kapsamında, tüm faaliyetlerini katılım finans esas ve standartlarına göre yürütmek suretiyle katılım finans faaliyetinde bulunan kuruluşlar ile Katılım Finans Kuruluşları Grubunu,

i) Katılım Finans Kurumu: 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan katılım finans kurumunu,

j) Katılım Finans Sistemi: Katılım finans kuruluşları, katılım finans faaliyetleri ve bunları düzenleyen kurallardan oluşan yapıyı,

k) Katılım Finans Standartları: Katılım finans faaliyetlerinin katılım finans esaslarına uygun olarak icrasını sağlamak amacıyla Kurul tarafından yayımlanan uygulama kurallarını,

l) Katılım Finans Yatırımı: Finans kuruluşlarının, tabi oldukları mevzuat çerçevesinde katılım finans esaslarına uygun olarak gerçekleştirdikleri her türlü yatırım işlemini,

m) Kontrol: Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan kontrol kavramını,

n) Kurul: Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunu,

o) Yetkili Kurum: İlgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığını, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, Sermaye Piyasası Kurulunu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını ve ilgisine göre diğer düzenleyici ve denetleyici kurumları,

ifade eder.

Katılım finans faaliyetleri

MADDE 4- (1) Katılım finans kuruluşları faaliyet izni bakımından tabi oldukları kanunlarda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla mezkûr kanunlarda tanımlanan katılım finans esas ve standartları ile uyumlu faaliyet konularının yanı sıra; katılım finans esas ve standartları ile uyumlu olması şartıyla gayrimenkul, emtia, hizmet, maddi ve gayri maddi varlıkların alım satımı veya kiralanması; 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda düzenlenen sermaye şirketi şeklinde veya taraflar arasında imzalanan süreli ortaklık sözleşmesine dayalı proje bazında her türlü ortaklık ve karz işlemlerini katılım finans esas ve standartları ile uyumlu olması şartıyla kendi nam ve hesaplarına yürütebilirler.

(2) Katılım finans kuruluşları, Kurul tarafından belirlenen katılım finans esas ve standartlarına göre faaliyet gösterirler.

(3) Katılım finans kuruluşlarının finansman işlemlerinde başvurdukları alım, satım, ortaklık veya kiralama yöntemlerine ilişkin sözleşmelerde, katılım finans kuruluşunun bizzatı kendisi, bağlı ortaklığı veya iştiraki vasıtasıyla alan, satan, ortak, kiralayan veya kiracı sıfatıyla taraf olarak yer alması ve bu hususa ilgili işlem dolayısıyla tanzim edilen belgelerde açıkça yer verilmesi şarttır.

Katılım finans faaliyetinde bulunmaya ilişkin sınırlar

MADDE 5- (1) Katılım finans kuruluşları dışında hiçbir gerçek veya tüzel kişi doğrudan veya dolaylı olarak bu Kanunla düzenlenen bir katılım finans kuruluşu olduğu veya katılım finans kuruluşu gibi faaliyet gösterdiği izlenimini doğuracak söz ve deyimleri ticaret

unvanında, her türlü belge, ilan ve reklamlarında veya kamuoyuna yaptığı açıklamalarda kullanamaz.

(2) Birinci fıkra hükümleri, yalnızca kapsamda belirtilen finans kuruluşlarının katılım finans faaliyetleri ile sınırlı olmak ve ticaret unvanı dışındaki her türlü belge, ilan, reklam ve kamuoyuna yapılan açıklamalarla sınırlı kalmak üzere ilgili kuruluşlar hakkında uygulanmaz.

Kuruluş, birleşme, bölünme ve dönüşüm

MADDE 6- (1) Türkiye’de kurulacak bir katılım finans kuruluşunun yetkili kurumlara yapılacak kuruluş izni başvurusunda;

a) Kuruluşun şirket sözleşmesinde veya şirket sözleşmesinin bulunmaması halinde buna karşılık gelen belgelerinde katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak faaliyet göstereceğini beyan etmesi,

b) İlgili kuruma, yürüteceği katılım finans faaliyetlerine ilişkin iş planını sunması, şarttır.

(2) Türkiye’de faaliyette bulunan bir katılım finans kuruluşunun; bölünmesi, diğer bir veya birden fazla finans kuruluşu ile birleşmesi, katılım finans kuruluşu olmayan bir kuruluşun katılım finans kuruluşuna dönüşmesi Kurul tarafından belirlenen standartlar da göz önünde bulundurularak, ilgili kanunlarda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, yetkili kurumların izniyle gerçekleştirilir.

(3) Birinci fıkra hükümleri, merkezi yurtdışında bulunan katılım finans kuruluşlarının Türkiye’de şube açma başvurularında da uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Katılım Finans Esaslarına Uyuma İlişkin Yapı ve Süreçler

Yönetim organının sorumluluğu

MADDE 7- (1) Bu Kanun kapsamındaki kuruluşların katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak faaliyet göstermesine yönelik gerekli yapı ve süreçlerin tesis edilmesi ve işletilmesinden söz konusu kuruluşların yönetim organları sorumludur.

Danışma komitesi

MADDE 8- (1) Katılım finans kuruluşları bünyelerinde, faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartlarına uygunluğunu sağlamak üzere karar almak ve değerlendirme yapmakla görevli asgari üç üyeden oluşan bir danışma komitesi tesis etmekle yükümlüdür.

(2) Danışma komitesi, katılım finans kuruluşunun üst yönetim ve ilgili bütün tarafların etkisinden uzak ve bağımsız şekilde çalışır ve karar alır. Komite, Kurul tarafından belirlenen esas ve standartlar ile alınan genel nitelikli kararlara aykırı kararlar alamaz.

(3) Danışma komitesi üyelerinin en az üçte ikisi için İslam hukuku alanında, diğer üyeler için iktisat, işletme, finans veya İslam iktisadı veya finansı alanlarında doktora derecesine ve en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olması şartı aranır.

(4) Danışma komitesi üyeliğine atanacakların, bu maddede aranan şartları taşıdıklarını gösteren belgelerle birlikte Kurula bildirilmesi ve Kurulun uygun görüşünün alınması şarttır. Bildirimden itibaren yedi iş günü içerisinde Kurul tarafından olumsuz görüş bildirilmemesi durumunda ilgili kişilerin ataması yapılabilir.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yetkili kurumlar tarafından belirlenir.

Uyum, iç kontrol ve iç denetim faaliyetleri

MADDE 9- (1) Katılım finans kuruluşları, faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartları ile danışma komitesi kararlarına uygun olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla gerekli uyum ve iç kontrol faaliyetlerini yürütür.

(2) Katılım finans uyum ve iç kontrol faaliyetleri asgari olarak; sunulan hizmetlerin, yapılan yatırımların, müşterilerle, hizmet sağlayıcılarla ve üçüncü taraflarla imzalanan sözleşmelerin ve gerçekleştirilen işlemlerin, hazırlanan politika, prosedür ve kuruluş içi diğer düzenlemelerin, finansal tablolar, faaliyet raporları ve kamuya yapılan diğer açıklamaların, tanıtım ve reklamların, finansal olan ve finansal olmayan kuruluş içi raporlamaların, yetkili organlar tarafından alınan kararların, kuruluş şirket sözleşmesi ile pay sahipleri ve personelle ilişkilerin katılım finans standartları ile danışma komitesi kararlarına uyumunu sağlamaya yönelik tedbirleri ve kontrolleri içerir.

(3) Katılım finans kuruluşları, faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartları ile danışma komitesi kararlarına uygun olarak yürütüldüğü hususunda kuruluşun üst yönetimine, ortaklarına ve diğer paydaşlarına güvence sağlamak amacıyla iç denetim faaliyetleri yürütür.

(4) Katılım finans iç denetim faaliyetleriyle; katılım finans iç kontrol ve uyum faaliyetlerinin yeterliği ve etkinliği değerlendirilir, kuruluşun faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartları ile danışma komitesi kararlarına uygunluğu denetlenir.

Bağımsız denetim ve derecelendirme

MADDE 10- (1) Bu Kanun kapsamındaki finans kuruluşlarının katılım finans esasları ile standartlarına ve danışma komitesi kararlarına uyumuna ilişkin bağımsız denetim; Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından Kurulun görüşü alınarak yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşlarınca yerine getirilir. Bağımsız Denetim Kuruluşları, yaptıkları faaliyetler dolayısıyla Türk Ticaret Kanununun denetçilere ilişkin hükümleri uyarınca sorumludur.

(2) Bağımsız denetim kuruluşları bu Kanun kapsamında gerçekleştirdikleri denetim faaliyeti sonucunda elde ettikleri bulguları Kurula raporlar. Kurul kendisine raporlanan bulguları ve söz konusu bulgulara ilişkin katılım finans esasları çerçevesindeki değerlendirmelerini yetkili kuruma iletir. Kurul bağımsız denetim kuruluşlarının bu Kanun kapsamında gerçekleştirdiği denetim faaliyetlerine ilişkin raporların kapsamı, içeriği, uygunluğu ve güvenilirliğinin değerlendirilmesini yerine getirir.

(3) Bu Kanun kapsamındaki finans kuruluşlarının katılım finans derecelendirmesi, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilmiş ve Kurul tarafından uygun görülen derecelendirme kuruluşları tarafından yapılır. Derecelendirme kuruluşları, yaptıkları faaliyetler dolayısıyla Türk Ticaret Kanununun denetçilere ilişkin hükümleri uyarınca sorumludur.

(4) Yetkili kurumlar, bu Kanun kapsamındaki bağımsız denetim ve derecelendirme kuruluşlarına yönelik olarak; katılım finans faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartlarına uygun şekilde yürütülmesi ve bunu teminen kalite güvence sistemlerinin oluşturulması amacıyla yetkilendirme, düzenleme, gözetim ve denetim yapar. Bu kuruluşların yetkilendirilmesi, yönetici ve çalışanlarının lisanslanması ve bu kuruluşlar hakkındaki sicil bilgileri ile bu bilgilerin kamuya açıklanmasına ilişkin usul ve esaslar yetkili kurumlar tarafından belirlenir.

Bilgilendirme yükümlülüğü

MADDE 11- (1) Bu Kanun kapsamındaki finans kuruluşları, katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak sundukları ürün ve hizmetlerinin işleyişi, sözleşme hükümleri ile tarafların hak ve yükümlülükleri konusunda müşterilerini ve kamuoyunu etkin şekilde bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Birlik tarafından belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği

Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği

MADDE 12- (1) Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olarak kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği kurulmuştur.

Birliğin görev ve yetkileri

MADDE 13- (1) Birlik;

- a) Meslek ilkelerini belirlemek suretiyle üyelerin birlik ve mesleğin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak,
- b) Üye kuruluş mensuplarının uyacakları meslek ilkeleri ve standartlarını yetkili kurumun uygun görüşünü alarak belirlemek,
- c) İlgili mevzuat uyarınca alınan kararlar ile yetkili kurumlarca alınması istenilen tedbirlerin uygulanmasını takip etmek,
- ç) Üyeleri arasında haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli her türlü tedbiri almak ve uygulamak,
- d) Üyelerin ilân ve reklamlarında uyacakları esas ve şartları tür, şekil, nitelik ve miktarları itibarıyla yetkili kurumların uygun görüşünü alarak tespit etmek,
- e) İlgili kurumlar ile işbirliği yapmak suretiyle üye kuruluşlar arasında ortak projelere ilişkin işbirliğini temin etmek,
- f) Üyelerinin ortak menfaatlerini ilgilendiren konularda yönetim kurulu kararına istinaden dava açmak,
- g) Katılım finans sisteminin bütüncül bir şekilde gelişmesini sağlayacak; katılım finans kuruluşları arasında işbirliği ile uyumlu çalışma ve gelişme imkânları sağlayacak tedbirleri almak,
- ğ) Katılım finans ürün, hizmet ve uygulamaları konusunda toplumu bilgilendirmek,
- h) Katılım finans kuruluşları mensuplarının katılım finans esas ve uygulamaları konusunda bilgilendirilmesine yönelik eğitim ve sertifika programları geliştirmek ve yetkili kurumların uygun görüşü alınmak suretiyle bunları uygulamak,
- ı) Birlik faaliyetleri hakkında yıllık faaliyet raporu hazırlayarak kamuoyuna açıklamak,
- i) Yurt içi ve yurt dışı muadil kurumların katıldığı uluslararası meslekî kuruluşlara üye olmak, görev alanına giren hususlarda yabancı ülkelerin ilgili mercileri veya uluslararası kuruluşlar ile işbirliğini geliştirici faaliyetlerde bulunmak,

j) 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri ve diğer kanunlarla tanınmış müracaat hakları saklı kalmak kaydıyla üyeler ve bireysel müşteriler arasında katılım finans alanındaki ihtilafların değerlendirilmesi ve çözüme kavuşturulmasını temin etmek üzere çalışma usul ve esasları Birlik statüsünde belirlenecek şekilde hakem heyeti oluşturmak,

k) Üye kuruluşlar ve bu kanun kapsamındaki diğer kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği esasına dayanarak iş ve işlemler tesis etmek, ilgili düzenlemeleri yapmak,

l) Bu Kanunda sayılan diğer görevleri yerine getirmek,
ile görevli ve yetkilidir.

Birliğin organları

MADDE 14- (1) Birliğin organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu ve Denetim Kuruludur.

Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu

MADDE 15- (1) Katılım finans sisteminin gelişmesine, katılım finansın esas ve standartlarına uygun olarak icra edilmesine katkıda bulunmak ve katılım finans esas ve standartlarına uyumuna yönelik gözetimini yapmak amacıyla, Birlik nezdinde Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulu teşkil edilir.

Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 16- (1) Kurul, aşağıda yer alan görev ve yetkilere sahiptir:

- a) Katılım finans esaslarını ve standartlarını belirlemek,
- b) Gerekli gördüğü durumlarda, katılım finans kuruluşları arasındaki uygulama farklılıklarını gidermek üzere genel nitelikli görüşler hazırlamak,
- c) Bu Kanun kapsamındaki finans kuruluşlarının katılım finans faaliyetlerinin katılım finans esas ve standartlarına uygunluğunu değerlendirmek,
- ç) Bu Kanun kapsamındaki finans kuruluşlarının katılım finans faaliyetleri çerçevesinde uyguladıkları yöntem ve modellerin katılım finans esas ve standartlarına uygunluğunu değerlendirmek,
- d) Katılım finans faaliyetlerinin katılım finans esaslarına uyumunu değerlendirmeye yönelik gözetim faaliyetleri yapmak,
- e) İlgili kurumlardan gelen bu Kanuna tabi finans kuruluşlarının katılım finans esas ve standartlarına uygunluğu hususunda görüş bildirmek,
- f) Bu Kanun kapsamındaki finans kuruluşlarına katılım finans esaslarına uyuma ilişkin hizmet sağlayacak tüzel kişilerin, bağımsız denetim kuruluşlarının ve katılım finans derecelendirme kuruluşlarının uygunluğunu değerlendirmek,
- g) Bu Kanun kapsamındaki finans kuruluşlarından ya da bağımsız denetim kuruluşlarından ve derecelendirme kuruluşlarından kendisine iletilen raporları incelemek ve değerlendirmek,
- ğ) Kendisine başvurulması halinde, kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin ve düzenlemelerinin katılım finans esaslarına uygunluğuna ilişkin görüş bildirmek,

h) Katılım finans alanında yeni hizmet, ürün ve yatırım imkânlarının geliştirilmesi çalışmalarında bulunmak; katılım finans esas ve standartlarıyla ilgili görüşler hazırlamak,

ı) Bu Kanun kapsamındaki kurum veya kuruluşlarda istihdam edilen personellere yönelik katılım finans esas ve standartları ile katılım finans faaliyetleri konularında eğitim ve sertifika programları geliştirmek,

i) Katılım finans alanında faaliyet gösteren üniversiteler ve sair araştırma kurumları ile işbirliği sağlamak,

j) Katılım finans esas ve standartları konularında araştırmalarda bulunmak, yabancı ülkelerdeki benzeri çalışmaları takip etmek, milletlerarası ve yabancı standart kurumları ile ilişkiler kurmak, geliştirmek ve işbirliğinde bulunmak.

k) Katılım finans esas ve standartlarına uyumsuzluğun tespit edilmesi halinde taraflara tavsiyelerde bulunmak, yetkili kurumlara bildirmek ve kamuoyunu bilgilendirmek,

l) Başkan tarafından tevdi edilen diğer görevleri yapmak.

(2) Kurul, yukarıda sayılan görevlerini yerine getirirken resmî ve özel kurum, kuruluş ve kişilerden görev alanı ile sınırlı olmak üzere belge, bilgi ve görüş isteyebilir.

Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunun oluşumu

MADDE 17- (1) Kurul, beş yıllık süre için görevlendirilen 7 üyeden oluşur. Üyelerden bir tanesi Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan atanır. Diğer üyeler, Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliği ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından önerilen üçer aday arasından birer aday olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanır. Cumhurbaşkanı, Kurul görevlerinin düzenli şekilde yerine getirilmesi için üyeler arasından bir Başkan ve onun bulunmadığı hallerde görev yapmak üzere bir Başkan Vekili atar.

(2) Kurul üyelerinin en az beş tanesinin İslam hukuku alanında, diğer üyelerin iktisat, işletme, finans, İslam iktisadı veya finansı alanlarında doktora derecesine ve alanında en az 10 yıllık mesleki deneyime sahip olması şartı aranır.

(3) Kurul en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır ve en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır. Üyeler çekimser oy kullanamaz. Toplantıda karar yeter sayısı sağlanamadığı durumlarda, izleyen toplantılarda oylarda eşitlik olması hâlinde Başkanın bulunduğu tarafın oyu üstün sayılarak karar alınır. Kurul kararı tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen işgünü, toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır. Kurul kararı, alındığı toplantı tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde gerekçeleri, varsa karşı oy gerekçeleri ve imzaları ile birlikte tekemmül ettirilir.

(4) Kurulun giderleri Birlik üyelerinden alınan aidatlar, sağladığı hizmetler karşılığı alınan ücretler ile tarafsızlığını ve bağımsızlığını etkilemeyecek gelirlerle karşılanır. Münhasıran Kurul giderleri için Birlik üyelerinden alınacak aidatın belirlenmesine ve tahsiline ilişkin usul ve esaslar Birlik statüsünde belirlenir. Birlik bütçesinden kendisine ayrılan payı bu Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde görev ve yetkilerinin gerektirdiği ölçüde, Birlik statüsünde belirlenen usul ve esaslar dâhilinde kullanır.

(5) Kurulu etkilemek amacıyla emir ve talimat verilemez, tavsiye ve telkinde bulunulamaz.

(6) Kurulda yeterli sayıda uzman personel çalıştırılır ve bunun için gerekli pozisyon ve bütçe Birlik tarafından sağlanır.

İdari ve mali hükümler

MADDE 18- (1) Birliğin organ seçimleri bu Kanunda öngörülen esaslar çerçevesinde gizli oyla ve yargı gözetimi altında gerçekleştirilir. Seçim yapılacak genel kurul toplantısından en az on beş gün önce seçimlere katılacak üye kuruluş ve temsilcilerini belirleyen liste, toplantının gündemini, yerini, gününü, saatini ve çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususları belirten bir yazı ile birlikte üç nüsha olarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek seçim kurulu başkanı hâkime tevdi edilir. Hâkim gerekli incelemeyi yaparak listeyi ve diğer hususları onaylar; bir sandık kurulu başkanı ve iki sandık kurulu üyesi ile bunlar için birer yedek üye atar. Oy verme işlemi gizli oy, açık sayım ilkelerine göre yapılır. Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip seçim sandık kurulu başkanı ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanağın düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçimlere yapılacak her türlü itiraz hâkim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

(2) Birliğin organlarının ve Kurulun çalışma esasları ve faaliyetlerinin kapsamı, Birliğin görüşünü alarak yetkili kurumların yapacağı öneri üzerine Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak statüsünde gösterilir. Üyeler, Birliğin statüsüne ve Birlik tarafından alınacak karar ve tedbirlere uymak zorundadır. Birliğin giderleri, statüleri gereğince tespit olunan oy sayısına göre üyelere dağıtılır. Üyeler, kendilerine düşen masraf paylarını statülerde belirtilen süre içinde yatırmak zorundadır. Masraf iştirak payları belirlenen süre içinde ödenmediği takdirde Birlik tarafından icra yoluyla tahsil olunur. Masraf iştirak paylarının ödenmesine dair kararlar 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68 inci maddesinde yazılı resmî belge niteliğindedir.

(3) Birliğin aldığı genel ya da özel nitelikteki karar ve tedbirlere zamanında ve tam olarak uymayan üyeler hakkında Birliğin yönetim kurulunca iki yüz elli bin Türk Lirasından beş yüz bin Türk Lirasına kadar idarî para cezasına karar verilir.

(4) İdarî para cezalarına, ilgilinin savunması alındıktan sonra karar verilir. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde savunma verilmemesi hâlinde savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir. İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

(5) Birliğin gelirleri; bu Kanuna tabi katılım finans kuruluşlarından alınacak giderlere masraf iştirak payı, katılım finans hizmeti sunan üye olmayan kuruluşlardan alınacak hizmet bedelleri, Birliğin tarafsızlığını ve bağımsızlığını etkilemeyecek her türlü yardım, bağış, Birlik bünyesinde kurulacak iktisadi işletmelerin faaliyetlerinden elde edilecek gelirler ile diğer gelirlerden oluşur.

(6) Birlik bu Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde sahip olduğu mali kaynaklarını görev ve yetkilerinin gerektirdiği ölçüde, belirlenen usul ve esaslara göre bütçe dâhilinde kullanır.

(7) Katılım finans kuruluşlarının katılım finans esas ve standartlarına göre faaliyet göstermek üzere yetkili kurumlarından izin aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde Birliğe üye olmaları zorunludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Katılım Finans Kuruluşları Grubu

Katılım Finans Kuruluşları Grubu

MADDE 19- (1) Katılım Finans Kuruluşları Grubu, içlerinden en az birisi Bankacılık Kanununda tanımlanan katılım finans kurumu olmak şartıyla en az üç katılım finans kuruluşunu bünyesinde barındıran, aktif büyüklük yönüyle bağlı ortaklıklarının tümü veya çoğunluğu katılım finans kuruluşu olan, reel sektör kuruluşları ile ortaklık kurabilen ve mal ve hizmet ticareti alanında faaliyet gösterebilen holding şirkettir.

(2) Katılım Finans Kuruluşları Grubunun finansal durumu katılım finans faaliyetlerini idame ettirmeye yeterli olmak zorundadır. Katılım Finans Kuruluşları Grubu Bankacılık Kanununun 78 inci maddesinde düzenlenen finansal holding şirketinden istisnadır.

(3) Bir kuruluş grubunun yapacağı başvuru üzerine, Katılım Finans Kuruluşları Grubu olduğunu tespit etmeye, Katılım Finans Kuruluşları Grubunun kurulmasına, sermaye yeterliliği, iç sistemler, konsolide denetim, denetimin koordinasyonu ve diğer unsurlara ilişkin usûl ve esasları belirlemeye Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu yetkilidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yetkili Kurumlar ve Yaptırımlar

Yetkili kurumlar

MADDE 20- (1) Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasının gözetim ve yerinde denetimi yetkili kurumlar tarafından ilgili mevzuatları çerçevesinde yapılır.

(2) Yetkili kurumların bu Kanunda yer verilen görev ve yetkilerinin icrası ile katılım finans sisteminin gelişmesine yönelik faaliyetleri, her bir yetkili kurum bünyesinde münhasıran bu alanda görevlendirilmiş hizmet birimleri eliyle yürütülür.

(3) Yetkili kurumlar, gözetim ve denetimlerine tabi finans kuruluşlarının katılım finans faaliyetleri kapsamında katılım finans esas ve standartlarına uymalarını zorunlu kılacak alt düzenlemeleri hazırlar ve yayımlar.

Yaptırımlar ve idari para cezaları

MADDE 21- (1) Yetkili kurumların kararıyla ve gerekçesi belirtilmek suretiyle bu Kanun kapsamındaki kuruluşlara bu Kanunun;

a) 4 üncü madde hükümlerine aykırılık halinde, üç milyon Türk Lirasından beş milyon Türk Lirasına kadar,

b) 5 inci madde hükümlerine aykırılık halinde, bir milyon Türk Lirasından iki milyon Türk Lirasına kadar,

c) 8 inci madde hükümlerine aykırılık halinde, iki milyon Türk Lirasından üç milyon Türk Lirasına kadar,

ç) 9 uncu madde hükümlerine aykırılık halinde, iki milyon Türk Lirasından üç milyon Türk Lirasına kadar,

d) 10 uncu madde hükümlerine aykırılık halinde, iki milyon Türk Lirasından üç milyon beş yüz bin Türk Lirasına kadar,

e) 11 inci madde hükümlerine aykırılık halinde, bir milyon Türk Lirasından iki milyon Türk Lirasına kadar,

f) 22 nci madde hükümlerine aykırılık halinde, bir milyon Türk Lirasından iki milyon beş yüz bin Türk Lirasına kadar,

idari para cezası uygulanır.

(2) Yetkili kurumlar, yaptırım kararı verilinceye kadar aykırılığın birden fazla işlenmiş olmasını veya idari para cezasının uygulanmasından itibaren iki yıl içerisinde aynı aykırılığın tekrarlanmasını dikkate alarak birinci fıkrada yer alan tutarları iki katına kadar artırarak uygulamaya yetkilidir.

(3) Katılım finans esaslarına uyumsuzluğun kuruluşun faaliyetlerini sürdürmesine engel olacak seviyede sürekli hale gelmesi ve alınan tedbirlere uyulmaması durumunda kuruluşun katılım finans faaliyetinde bulunma yetkisi yetkili kurum tarafından geçici veya sürekli olarak kaldırılır.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Katılım finans faaliyeti yürüten diğer kuruluşlar

MADDE 22- (1) Katılım finans kuruluşu olmayan ancak sürekli şekilde katılım finans hizmeti sunması hususunda tabi oldukları kanun veya bu Kanun ile yetki veya izin verilen kuruluşlar sundukları katılım finans hizmetleri ile sınırlı olarak bu Kanunun 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddelerine tabidir. Bu kuruluşlar, danışma komitesi tesis etme yükümlülüğünü dışarıdan hizmet alma yoluyla da yerine getirebilir. Dışarıdan hizmet alınması durumunda bu Kanunun danışma komitesine ilişkin 8 inci madde hükümleri kıyasen uygulanır.

(2) Katılım finans kuruluşu olmayan ancak arızı şekilde katılım finans hizmeti sunması hususunda tabi oldukları kanun veya bu Kanun ile yetki veya izin verilen kuruluşlar sundukları katılım finans hizmetleri ile sınırlı olarak bu Kanunun 4, 5, 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddelerine tabidir. Bu kuruluşlar, danışma komitesi tesis etme yükümlülüğünü dışarıdan hizmet alma yoluyla da yerine getirebilir. Dışarıdan hizmet alınması durumunda bu Kanunun danışma komitesine ilişkin 8 inci madde hükümleri kıyasen uygulanır.

Diğer mevzuata uyum

MADDE 23- (1) Bu Kanun ile daha önce Bankacılık Kanunu ile teşkil edilmiş bulunan Türkiye Katılım Bankaları Birliği kapatılmış olup ilgili mevzuatta Türkiye Katılım Bankaları Birliğine yapılan atıflar Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğine yapılmış sayılır. Kapatılan Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin kullanımında olan taşınır, araç, gereç, malzeme, demirbaş, taşıt, arşiv, veri tabanları, hizmet sunucuları ve sair tüm varlıklar ile yurtiçi veya yurtdışı kurumlar arası işbirlikleri, sözleşme, protokol ve sair anlaşmaları Türkiye Katılım Finans Kuruluşları Birliğine devredilmiş sayılır. Bu maddede zikredilen iş ve süreçlerde oluşabilecek tereddütleri gidermeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir.

(2) 6361 sayılı Kanunun 40 ıncı madde hükümleri, 5684 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkra hükümleri ve 6362 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin birinci fıkra hükümleri katılım finans kuruluşları hakkında uygulanmaz.

(3) Diğer mevzuatta katılım bankalarına yapılan atıflar katılım finans kurumlarına yapılmış sayılır.

(4) 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu ve 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda yer alan bankalara ilişkin hükümler katılım finans kuruluşlarını da kapsar.

Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 24- (1) 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin (4) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut beşinci fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“5. Katılım finans kuruluşlarının alım, satım ve kiralamaya dayalı olarak gerçekleştirdikleri finansman sağlama işlemlerine ilişkin olarak, söz konusu kuruluşların ilgili mal veya hizmetin alımında ödedikleri katma değer vergisi, bu mal veya hizmetin satışına ilişkin olarak düzenledikleri belgelerde açıklama şeklinde ayrıca gösterilir. Bu şekilde düzenlenen belgelerde gösterilen katma değer vergisi, mal veya hizmeti katılım finans kuruluşundan satın alan mükellefler tarafından indirim konusu yapılabilir.”

(2) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 2, 3, 4, 48, 77, 79, 107, 169 uncu maddelerinde yer alan “katılım bankası” ibareleri “katılım finans kurumu” olarak değiştirilmiştir.

(3) 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “katılım bankalarını” ibaresi “katılım finans kurumlarını” olarak değiştirilmiştir.

(4) 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta şirketleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “katılım sigorta ve reasürans şirketleri” ibaresi eklenmiş, 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“r) Katılım Havuzu: Katılımcıların tazminat veya birikim ödemelerine ilişkin taleplerinin karşılanması amacıyla ödedikleri katkı primleri ile oluşturulan ve katılım sigortacılığı modelleri ile işletilen risk ve menfaat paylaşımına dayalı fonu,

s) Katılım Reasüransı: Katılım havuzuna teminat sağlayan, katılım finans esas ve standartlarına göre faaliyet gösteren reasürans yöntemini,

ş) Katılım Reasürans Havuzu: Katılım havuzlarından alınan paylar ve elde edilecek diğer gelirler ile yapılacak tazminat ödemeleri ile diğer giderlerin karşılanması amacıyla oluşturulan fonu,

t) Katılım Reasürans Şirketi: Katılım reasürans havuzunun tüm işlemlerini katılım sigortacılığı modellerinden biri ile yürüten şirketi,

u) Katılım Sigortacılığı: Katılımcıların kendileri ile diğer katılımcıların tazminat veya birikim ödemelerine ilişkin taleplerinin karşılanmasını teminen oluşturulan katılım havuzuna katkıda bulundukları, söz konusu havuzun bir katılım sigorta şirketi tarafından katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak yönetildiği, ortak risk paylaşımı ile dayanışma esaslarına dayanan sigorta yöntemini,”

ü) Katılım Sigorta Şirketi: Türkiye’de kurulmuş katılım sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş katılım sigorta şirketinin Türkiye’deki teşkilâtını,”

(5) 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanununun 39 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Finansman sözleşmesi, ilgili finansman şirketinin katılım finans kuruluşu olarak faaliyet izni almış olması kaydıyla, katılım finans esas ve standartlarına uygun olarak, her türlü

mal veya hizmetin bizzatı katılım finansman şirketi tarafından satın alınıp başka gerçek veya tüzel kişi müşterilere satılması şeklinde de yapılabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunun görüşü alınarak Kurul tarafından belirlenir.”

(6) 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Katılım esaslı bireysel emeklilik faaliyetleri

EK MADDE 3 – Bu Kanuna tabi gerçek ve tüzel kişilerin katılım esaslı bireysel emeklilik faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar Katılım Finans Standartları İhtisas Kurulunun görüşü alınarak Kurul tarafından belirlenir.”

(7) 22/12/1934 tarihli ve 2644 sayılı Tapu Kanununun 36 ncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “çerçevesinde kredi olarak sayılan işlemler nedeniyle ya da alacaklarını tahsil amacıyla edindikleri taşınmazlarda” ibaresinden sonra gelmek üzere ‘ve finansman sağlamak amacıyla alım, satım, ortaklık veya kiralama yöntemiyle işlem yapan Katılım Finans Kanununda tanımlanmış merkezi Türkiye’de yer alan, tüzel kişiliğe sahip Katılım Finans Kuruluşları hakkında” ibaresi eklenmiştir.

(8) 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6 - 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa göre faaliyet gösterecek olan kooperatifler için Kanunun 18 nci maddesi ile 55 inci maddesinin ikinci fıkrası uygulanmaz, 48 inci maddenin birinci fıkrasıyla tanınan oy hakkından imtina edilmesi ile her türlü elektronik tebligat ve toplantı hususu ana sözleşmede belirtilir.”

(9) 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü, 40 ıncı ve 43 üncü maddelerinde yer alan “özel finans kurumu” ibareleri “katılım finans kurumu” olarak değiştirilmiştir.

(10) 1211 sayılı Kanunun (V) numaralı Kısımının (II) numaralı Bölümünün başlığı “Katılım finans işlemleri” olarak değiştirilmiş ve mülga 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Katılım finans yöntemleriyle finansman sağlanması

MADDE 50- Banka, alım, satım, ortaklık, kiralama, vekâlet gibi katılım finans esas ve standartlarına uygun yöntemlerle finansman kullandırabilir. Banka, bu kapsamda sağlanan finansman için Bankaca belirlenen nitelikteki değerleri katılım finans esas ve standartlarına uygun koşullarda teminat olarak kabul edebilir. Sağlanan finansmana ilişkin hususlar, en yüksek finansman sınırı ve finansman türlerine göre limitleri, para politikası ilkeleri göz önünde tutulmak suretiyle Bankaca belirlenir.”

(11) 1211 sayılı Kanunun mülga 51 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Katılım finans yöntemleriyle fon kabulü ve diğer maddelerde sayılan işlemlerin yapılması

MADDE 51- Banka, cari hesap veya katılma hesabı açarak fon kabul edebilir. Bu Kanunun 40, 45, 52 ve 53 üncü maddelerinde düzenlenen kredi, zorunlu karşılık, reeskont, avans, açık piyasa işlemleri ve altın ve döviz ile ilgili işlemleri katılım finans esas ve standartlarına uygun yöntemlerle yapabilir. Bu işlemlerde kabul edilen katılım fonları cari

hesap veya katılma hesaplarında takip edilir ve bu hesaplar katılım finans esas ve standartlarına uygun şekilde işletilir.”

(12) 1211 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(13) 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Aksi belirtilmediği takdirde sigorta şirketi ve reasürans şirketi tanımları, sırasıyla sigorta katılım şirketini ve katılım reasürans şirketini de ifade eder.”

Geçiş hükümleri ve süreci

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanuna dayalı olarak çıkarılacak düzenlemeler, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıllık süre içerisinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

(2) Bu Kanun kapsamına giren kuruluşlar, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde bu Kanun hükümlerine uyum sağlamak zorundadırlar.

(3) İlgili kanunları çerçevesinde meslek örgütlerine üye olan katılım finans kuruluşları, Birliğin faaliyetlerine başladığı tarihten itibaren bir ay içinde Birliğe üye olmak zorundadır.

(4) Kurul, Kurul Başkanının atanması ile birlikte faaliyetlerine başlar.

(5) Bu maddede belirtilen süreleri bir katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 25- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 26- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.